

(א) ונסתדרין ב': ג
 (ב) שבעות מצ: כ"ט ג' ה'
 כמדות י"י. גיטין נ"א;
 (ג) מ"ט ה': נ"ה. (ד) [שמות
 כ"ב, (ה) [ג'ל"ט טו; ובמובא
 שם במוס' ד"ה ומורה ל"א]

תורה אור השלם
 1. על פל דבר פשע על
 שור על חמור על שוה
 על שלמה על כל אברה
 אשר יאמר כי הוא זה
 עד האלהים יבא דבר
 שבעות אשר ירשיען
 אלהים ישלם שנים
 לְעֵוָה: שמות כב ח

רבינו הגאון

עירוב פרשיות כתוב כאן
 וכו' כתיב כי הוא זה אמלוח
 הוא דכתיב. פירי. פרשיות
 הללו מעורבות הן וכו'
 כתיב היא קרא אדם כסף
 מלוא את עמי את העני
 עמך אשר יאמר כי הוא
 שטענתו עליו זה הוא לא
 תורה לו כנושה כאלו
 החם כתיב דהתם עניניה,
 ואמרין ומאי שניא בין
 מלוא לפקדון, ופקדון
 חוקה אין אדם מעיז פניו
 בפני בעל חובו כי נמצא
 משלם רעה תחת טובה
 תחת החסד שגמלו
 והלוהו ממונו כפר בו,
 אבל הפקדון מאינו כן
 מעיז ומעיו, לפיכך אע"פ
 שאינו מודה במקצת חייב,
 וקומא לן כרי חייב בר
 יוסף ודלא כרי חייב בר
 אבה אמר ר' יוחנן.

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

עירוב פרשיות. פסוק שהוא מפרשה אחרת נמערב צוו שאינו מקומו דהאי כי הוא זה גזאם כסף מלוהי' הוא ליה למכתביה דהתם קאי דלילו בהך פרשתא דפקדון בלא הודאה במקצת מחייב: ומאי שנה מלוה. דעקרינן לקרא מדוכמיה ומוקמין ליה עלה: דכרעה

דאמר רבה. אין אדם מעיז פניו בפני זה שפועה לו טובה הלך היכא דכפר הכל פטור משבועה דאי לאו קושטא כהדיה לא הוה מני למכפר ביה והיכא דמודה מקצת ככולה צעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז: אכל פפקדון. דאין כאן טובה: מעיז ומעיו. הלך אפי' כפר ככוליה רמיא רחמנא שבועה עליה: זריבין

תבע ל' בכוליה אישתמיט ל' מיהא השתא אדהו לי זווי ופרענא הלכך רמא רחמנא שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה וגבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי אבל גבי פקדון מעיז ומעיו ב' תני רמי בר המא ארבעה שומרין צריבין

קו.

עירוב פרשיות כתוב כאן וכו' כתיב כי הוא זה אמלוח הוא דכתיב. פ'י בקומו' דפסוק זה דכי הוא זה מפרשה אחרת דבואם כסף מלוה את עמי הוה ליה לנמיכתו דהתם קאי דאי בהך פרשתא דפקדון בלא הודאה במקצת נמי מחייב טעמא דעקרינן ליה מדוכתא דלמסקין ומי"ש מלוה

דכרעה דאין אדם מעיז פניו לכן כופר הכל פטור אכל פפקדון שלא עשה לו טובה מעיז ומעיו הלך אפי' כופר הכל חייב וקשה דגריש סנהדרין (דף ט: ושם) משמע דאפילו למי"ד עירוב פרשיות כתוב כאן לא עקרינן ליה לגמרי מפקדון לענין שלשה ומומחין ומיהו יש לדמות דלענין מודה מקצת דאיכא טעמא עקרינן ליה מפקדון לגמרי אכל לענין שלשה ומומחין דליכא טעמא קאי אתרומיה אכל קשה דבפרק השאלה (ב"מ דף טז:) גבי הא דמוקי מתנינן דהתם כתיב עסק שבועה צנייהס ומוקי רישא צריבין

בתרתי וסיפא בתלת משמע ללא מחייב שבועה אלא א"כ יש חדא דקמודה והתם כרזי חייא דר יוסף מדקאמר בתר הכי ולרמי בר חמא אלתא דלא מחייב רבי חייא דר יוסף בלא הודאה מקצת אלתא לא עקר לגמרי כי הוא זה מפקדון ועוד דכרעה משניות משמע ללא מתחייב בפקדון אלא צמודה מקצת כי הויא דשבעות (דף עג.) דסלע הלוימי עליו ושמיס היה שוה וכן הויא דנמורה ב"ת עשרה ליטרין (שם) והוה דעשר גפנות טעונות מסרתי לך (שם דף עג.) ובהנימין (גיטין דף נא.) וס' גבי שני כיסין קשורים נמלאת לי דמחייבין מודה מקצת ופטרינן כופר הכל אפי' שלא עשה לו שום טובה וצפירי שני דכחצות (דף יח.) וס' ובשבועת הדיינים (שבועות דף מג.) פטרינן מנה לאצין צדי והאכלתי פסם צמנו דאי צעי כופר הכל משום דצצנו מעיז ולפירוש הקונטרס אדרבה כופר הכל ה"ל לחייב התם וכן צפ"ק ד"מ (דף טז:) בשמעמא דהילך גבי סלעין דגרינן ומפרש ר"ת דה"ק דכי כתיב כי הוא זה אמלוח נמי הוא דכתיב דענינן הודאה צהדי שבועה דהתם וכו' נמי צעינן הודאה צהדי שבועה דנאנסו אכל כפירה לא צעינן כההיא דנאנסו וצאותו ענין דקאי כי הוא זה אמלוח קאי נמי אפקדון וכי היכי דמלוה מחייב אשמי פרות לחוד חדא דהודאה וחדא דכפירה נמי אפקדון אשמי פרות חדא דהודאה וחדא דנאנסו אכל כפירה נמי אפקדון דוקא כתיב ולא אמלוח והא דבעיא כפירה והודאה צמלוא שמא צמה מצינו ליפינן מפקדון אפי' דלענין שלשה ומומחין לא ליפינן מלוה מפקדון במסכת סנהדרין (דף ט: ושם) למאן דלית ליה עירוב פרשיות לענין מודה מקצת מסתבר למילף טפי והוא הדין דבפקדון מחייב כפירה והודאה לחוד בלא נאנסו אכל בנאנסו בלא כי הוא זה לא מחייב דכי משמע ליה שפטיה דקרא לאצריבי כי הוא זה צהדי נאנסו ולא נאנסו צהדי כי הוא זה אכל כופר הכל פטור לכ"ע בכל מקום אפילו במקום שיכול להעניז בגזירת הכתוב הוא כי הוא זה דוקא ולא כופר הכל והא דקאמר מי"ש מלוה מפרש ר"ת מאי טעמא דמלוה פירוש [מאן] טעמא דמודה מקצת חייב ולא מהימנ צמנו דאי צעי כפר הכל והוי כי הוא דסוף כל הנשבעין (שבועות דף ע"ח.) גבי נשבעין שלא צטענה דקאמר מאי שנה הני ופירוש מאי טעמא דהני ומה שכתוב בספרים גבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי אכל פפקדון מעיז ומעיו לא גריס ליה רבינו תם ובספרים ישנים ליתא והא דאמר בסוף המוכר את הבית (ב"ב דף ע"ו.) גבי המפקיד אכל חצירו בשטר אילו אמר נאנסו לאו שבועה צעי דמשמע דנאנסו לחוד בלא הודאה כלל מחייב שבועה אור"ת דהוהא שבועה דרבנן שנתקנה קודם שבועת היסט כי הנהו דפרק הכותב (בבבית דף ע"ו.) הפוגמת כתובתה ואיך דסדר רמי בר חמא שבועה דאורייתא ומסיק אלא מדרבנן והא דתנא בפירוש השאלה (ב"מ דף ע"ו.) זה אומר שאלוה זה אומר שכורה ישבע ופריך בגמרא ואמאי מה שטענו לא הודא לה וכן פירכה דקרא לאצריבי דרבי חננן דמוקמא התם מחייב אצריביה כתיב עסק שבועה צנייהס ורישא דכתיב וסיפא בתלת או רישא בתלת וסיפא צבירע ויש כאן מה שטענו הודה לו אלא לרז הוגא ורז יהודה פריך דליכא אלא הך דשאלה ושכירות ומשני ע"י גלגלו דכדרכה מתה הוהא שבועה נמי מדרבנן דמדאורייתא לא מחייב כיון דאין כאן הודאה ומיהו צין לפ"ה וצין לפי ר"ת קשה מהא דאמרין צ"י כל הנשבעין (שבועות דף מה.) ושם) דאם שכרו בלא עדים מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם יכול לומר שכרתיך ומתני לך שכך ופריך אלא שבועת שומרים דחייב רחמנא היכי משכחת לה מתוך שיכול לומר להדי' יכול לומר נאנסו והשתא לפירוש ר"ת אחי"א קאי אי אההיא דהודאה קאי אי אמר לא היו דברים מעולם א"כ היה כופר הכל ואין זה מגו דאל"כ ליפורך אכל מודה מקצת דליפטור צמנו דאי צעי כופר הכל ואי אההיא דנאנסו קאי כי קאמר נמי להדי' מחייב שבועה כיון דאיכא כפירה והודאה ולפי' הקונטרס נמי דליכא הודאה כי אמר אההיא דנאנסו נמי להדי' צעי שבועה דהא מחייב שבועה פפקדון אפריה הכל ואי הוה אמרינן דלרבי יוחנן ולרמי בר חמא לא מחייב אפקדון אכפירה והודאה בלא נאנסו הוה ניחא דפרקי לה התם אכל לא יתכן כלל דע"כ על כפירה והודאה לחוד מחייב אפילו אפקדון דממוכה צמניות טובא כההיא דסלע הלוימי ומנורה ועשר גפנים ואע"ג דמוקמין מתנינן דהשאל כמה פרות אע"ג דלא מתני צמתני' הנהו לא מסתבר לאוקמי הכי וכן כההיא דליפטין מפקדון גבי סלעים דנריס ובשבועות גבי סלע הלוימיך ונראה כפירוש ריב"א דמפרש כי כתיב כי הוא זה אמלוח הוא דכתיב והלכך פפקדון נמי לא מוקמין ליה אלא צטענה דשייכא צמלוא דהיינו ככפירה והודאה אכל טענת נאנסו לא והכי קאמר מאי שנה טענה דשייכא צמלוא מעוננת נאנסו ומסיק דכרעה וגבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי כלומר צטענה השייכא צמלוא כגון כפירה והודאה דאין מעיז פניו לכפור צמירי ידיע זה חצריה אכל פפקדון כלומר טענה השייכא פפקדון כגון נאנסו דלא ידע ביה חצריה מעיז ומעיו ומחייב בלא הודאה דאם כופר הכל היה פטור במקצת נמי יפטור צמנו דאי צעי כופר הכל ומיהו צטענות כפירה אפילו במקום שיכול להעניז פטור בגזירת הכתוב הוא והשתא ניחא הוהא דכל הנשבעין דקאמר מתוך שיכול לומר להדי' יכול לומר נאנסו אפי' זה מגו פטור דהאי חשוב העוה והאי לא חשוב דבהאי ידע ובהאי לא ידע מכל מקום מדמה ליה למגו דלעיל דההוא נמי לאו מגו הוא דניחא ליה למימר טפי שכרתיך ונתתי לך שכך דחושטו טועה משום דטרוד צפועליו ולא כמסקר צמויד ממאי דניחא לא שכרתיך מעולם דליכא למיתלי צטרוד צפועליו והוהא דח"ה (ב"ב דף ע"ו.) גבי הנהו עמי דאכלי חושלי צנהדרעא דיכול לטעון עד כדי דמיהס צמנו שיכול לומר לקוחיס הן צדי וצפ"כ דכתובות (דף ע"ה.) גבי שדה זה של אצין היה ולקחתיו ממנו דאפילו טענו הן שהיה של אציו אלא שאין לו עדים מהימן לומר לקחתיו צמנו שיכול לומר לא היה של אצין מעולם אע"ג דבהאי ידע ובהאי לא ידע לא דמי למידי דכפירה דלכפר דאי אינו מעיז צמירי ידיע ביה חצריה והנהו דהתם לאו מידי דכפירה נינהו ומיהו הוהא דהשאל קשה לפירוש דמשמע דר' חייא צ"ר יוסף נמי צעי הודאה צהדי נאנסו דמוקי רישא בתרתי וסיפא בתלתא אם לא נאמר סוגיא דהתם לא כרי' חייא בר אבא ולא כרי' חייא צ"ר יוסף וא"ת למאן דצעי שלש פרות ליפטריה צמנו דאי צעי אמר נאנסו אההיא דכפירה וי"ל כגון דההיא דכפירה קמן וא"ת דליפטריה צמנו דאי צעי מודה זה וההיא דטען דמתה צפיעה יכפור וצאריך נאנסו דהשתא ה"ל כההיא דמודה זה הילך ופטור משבועה לאו פירכה היא דאם הילך הוא א"כ ה"ל כופר הכל ואין אדם מעיז אי נמי כגון דההיא דקיימא קמן עדיפא ואין רוזא להודות צה ואין להקשות היא נאמן צמנו דאי צעי אמר להדי' נמי אההיא דנאנסו דכריש כל הנשבעים (שבועות דף מה.) משני לה דאפקיד ליה בשטר: חזוקה אין אדם מעיז.

עין משפט בר מצוה

קנב א מי' ט"ה מה"ל
 טוען ומטען ה"ל א
 סגנו עשין סה טו"ע ח"מ
 סי' פו סוף פ'.

מוסף רש"י

עירוב פרשיות כתוב כאן.
 שהפרשיות הכתובות בחלה
 המשפטים מעורבות הן,
 שיש מקרא כבוד צפירה וז'
 שאינו יכול לעמוד בה, אלא
 אפשר אחרת הוא, כגון
 אשר יאמר כי הוא זה,
 דליפניו מיהו מודה
 במקצת הטענה ישבע כ',
 דהתם הוא דבעינן הודאה
 לשם כסף מלוה קאי,
 דהתם וכו' דבעינן הודאה
 במקצת, ולא ליה מודה כלום
 חזקה אם טענת המודע
 שמתו לא יכול זה להעניז
 פניו נגדו ולומר לא
 הלימני, הלכך אפילו
 שמתו לא צעי, אכל
 בפקדון דליכא גמילות
 חסדים מעיז פניו וכופר
 הכל וצעי שבועה וסתודרו
 א. מפני מה אמרה
 תורה מודה במקצת
 הטענה ישבע, ולא חטבו
 חסדי אכריה לפטרו שלא
 כפר בטולו (ב"ב טז.).
 אן אדם מעיז פניו.
 לכפר את הכל, הלכך
 בשביל הודאת המקצת אינו
 נאמן על השאר, דהאי
 בטוליה צעי דלכפריה כו'
 (גיטין נא.). ובבבלי בעי
 דלודי ליה. וכו' מינא לא
 נשבעיה אשאר, דמיגו
 דחסד אמנותא חסור נמי
 אשבעתא, אמנותא לא
 חסור מולא כפירה בטוליה,
 דהאי כי אורי צפונא
 בטוליה נמי צעי דלודי והאי
 דלא אורי ליה לאו דעמו
 למיגויה, אלא אשתמטי
 אשתמטי לרחמי השתא
 (שם) לפי צטרותו היה
 מודה בטולו אלא שאין צדו
 לפרוע וסבר עד דהוי לי
 זוי ופרעתי ליה (ב"ב טז.)